

DJECA PALESTINE U SVJETLU KONVENCIJE O PRAVIMA DJETETA

Elma KHAN

Sažetak

Ujedinjeni narodi donijeli su brojne deklaracije i konvencije o ljudskim pravima, pravima djeteta itd. Ovaj rad tretira Konvenciju o pravima djeteta u odnosu na djecu Palestine. Rad se fokusira samo na dva osnovna prava, a to su pravo na život i pravo na slobodu svakog djeteta. Iz izvještaja i studija međunarodnih humanitarnih organizacija, posebno „Defence for Children Internatinoal Palestine Section“, vidi se nemogućnost palestinske djece da ostvare fundamentalna prava, kao što su pravo na život i pravo na slobodu. Izraelska armija sistematski i organizirano ubija palestinsku djecu, odvođi ih u vojne zatvore gdje im se sudi po vojnim zakonima Izraela. Izrael je zemlja članica Ujedinjenih naroda, potpisnica svih deklaracija i konvencija tretiranih u ovom radu, a broj ubijene, uhapšene, zlostavljane djece od strane izraelske vojske je stravičan.

Ključne riječi: djeca Palestine, Konvencija o pravima djeteta, pravo na život, pravo na slobodu, izraelska armija, vojni zakon Izraela, vojni sud Izraela

Uvod

U maju 1948. godine proglašena je država Izrael. Od tada Izrael 14. maj obilježava kao Dan nezavisnosti, a palestinski narod kao dan početka gologote za svoj narod. Od tada počinje protjerivanje, ubijanje, mučenje palestinskih civila, posebno djece. To je još izraženije od okupacije Palestine 1967. godine.

Ovaj rad će pokušati predstaviti život djece na okupiranoj teritoriji Palestine u svjetlu Konvencije o pravima djeteta i Opće deklaracije o ljudskim pravima. Za početak će biti riječi o nekim osnovnim odrednicama o ljudskim pravima, o Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i Konvenciji o pravima djeteta. Kakva prava se garantiraju svoj djeci svijeta, i kako svoja prava (ne)ostvaruju djeca Palestine.

Zbog ograničenog obima ovog rada, ilustrirat ćemo samo pravo na život i pravo na slobodu palestinske djece.

Rad je baziran na izvještajima i studijama Međunarodne organizacije za zaštitu djece, palestinski ogranak (DCI/PS - *Defence for Children International Palestine Section*), ali i podacima drugih međunarodnih organizacija, poput *Save the Children*.

Ljudska prava

Dva su temeljna dokumenta kojima se reguliraju ljudska prava. To su: *Povelja Ujedinjenih naroda* i *Međunarodna povelja prava*. Prihvatanjem *Povelje Ujedinjenih naroda* započet je proces uređivanja svijeta kao zajednice država s jednakim pravima i odgovornostima prema općem miru i sigurnosti. Član 55.(c) *Povelje*, obavezuje Ujedinjene narode na promicanje poštivanja tih prava i sloboda, a član 56. na to obavezuje i države članice.¹

Kodifikacija ljudskih prava izvršena je *Općom deklaracijom o ljudskim pravima*, koju je 1948. godine proglasila Opća skupština Ujedinjenih naroda, i to kao "zajedničku tekovinu svih naroda i država". Polazište ovog dokumenta je da se sva ljudska bića "rađaju slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima", te da, budući da su "obdarena razumom i svijješću", trebaju "jedna prema drugima postupati u duhu bratstva".²

Povelja Ujedinjenih naroda i *Međunarodna povelja prava* su temelj za više od 40 konvencija koje razrađuju pojedina prava ili pojedine skupine prava. Te konvencije imaju status *međunarodnih instrumenata ljudskih prava*, tj. pravno su obvezujuće, a

zajedno s više stotina deklaracija, preporuka, izjava i drugih dokumenata čine međunarodni sustav promicanja i zaštite ljudskih prava.³

Za ovaj rad posebno su značajne sljedeće konvencije:

- *Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida* (1947.)
- *Konvencija protiv mučenja i drugih oblika okrutnog, neljudskog ili ponižavajućeg postupka ili kazne* (1984.) i
- *Konvencija o pravima djeteta* (1989.)

Konvencija o pravima djeteta

Konvencija o pravima djeteta je međunarodni dokument, usvojen na Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. 11. 1989. godine, a sadrži univerzalne standarde koje država potpisnica *Konvencije* mora garantirati svakom djetetu. U *Konvenciji* se govori, prije svega, o obavezama odraslih prema djetetu, kao i o obavezama brojnih društvenih činilaca u pogledu zaštite djeteta. To je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao subjektu s pravima, a ne samo kao osobi koja treba posebnu zaštitu. Za razliku od *Deklaracije o pravima djeteta* (1959.), koja ima moralnu snagu, *Konvencija o pravima djeteta* je pravni akt koji ima snagu zakona i obavezuje stranke na pridržavanje njezinih odredaba, te uključuje pravo nadziranja primjene u državama koje su je prihvatile i ratificirale.⁴

Prema vrsti prava koje tretiraju, članovi *Konvencije* mogu se razvrstati u sljedeće kategorije:

1. Prava preživljavanja
2. Razvojna prava
3. Zaštitna prava i
4. Prava sudjelovanja.

Prava preživljavanja podrazumijevaju pravo na život, pravo na odgovarajući životni standard, pravo na prehranu, pravo na smještaj i pravo na zdravstvenu pomoć.

Razvojna prava su, na primjer, pravo na obrazovanje, pravo na igru, pravo na slobodno vrijeme, pravo na kulturne aktivnosti, pravo na informiranje, pravo na slobodu misli i izražavanja (vjere).

Zaštitna prava uključuju pravo na zaštitu od zloupotrebe, zapostavljanja i izrabljivanja, zabranu dječijeg rada, zaštitu od droga, alkohola, duhana, na zaštitu djece izbjeglica, djece u oružanim sukobima, djece u zatvorima itd.

¹ Slatina, M., *Međunarodni instrumenti ljudskih prava*, predavanja na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, 2008.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ <http://www.unicef.hr/upload/dfile/263/131957/FILENAME/Konvencija%20o%20pravima%20djeteta.pdf>

Prava sudjelovanja su, npr., pravo na slobodu izražavanja misli i pravo na udruživanja, a ona djecu pripremaju za aktivnu ulogu u društvu.

2. Djeca Palestine

2.1. Pravo na život

Pravo na život je baza, fundament svih ostalih prava svakog čovjeka, pa tako i djeteta, i kao takvo se mora zaštititi prije svega zakonom, a potom i u praksi. Tokom okupacije Palestine, izraelska armija krši pravo na život palestinske djece, uprkos brojnim međunarodnim konvencijama, a koje i moralno i legalno obavezuju Izrael kao potpisnika, uključujući *Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima*, *Međunarodnu konvenciju o građanskim i političkim pravima* (ICCPR), a posebno *Konvenciju o pravima djeteta* (CRC).⁵

Pravo na život palestinske djece je dodatno zaštićeno međunarodnim humanitarnim zakonom, a posebno članom 3. sve četiri ženevske konvencije, koje obezbjeđuju minimalne garancije, kojih bi se trebale pridržavati strane u oružanom sukobu. Ubijanje palestinske djece je rezultat namjernog napada na civile, kao i drugih metoda od strane izraelske armije. Izrael u tolikoj mjeri krši pravo na život da je to u okviru međunarodnog humanitarnog prava zapravo ratni zločin.⁶

Slika br.1

Prema podacima *Defence for Children International Palestine Section*, u periodu od 29. septembra 2000. do 31. decembra 2005. ubijeno je 728 djece kao rezultat aktivnosti izraelske armije na okupiranoj palestinskoj teritoriji. To je najveći broj u petogodišnjem periodu od početka okupacije, 1967.

5 DCI/PS Defence for Children International Palestine Section, *Sustained Occupation, Suspended dreams*, 2005, str. 21.

(<http://www.dci-pal.org/english/publicdisplay.cfm?DocId=546&CategoryId=8>, juni 2008.)

6 Ibid.

godine.⁷ U toku 2006. godine ubijeno je 124 djece, 2007. - 50 djece i u toku 2008. - 73 djece.⁸

Većina djece ubijena je tokom demonstracija ili bacanja kamenja na izraelsku armiju. Ostala djeca ubijena su tokom granatiranja stambenih naselja ili jednostavno zato što su se našla na pogrešnom mjestu u pogrešno vrijeme, tj. na mjestima poput tržnica ili gradskih trgova, gdje izraelska armija izvodi operacije ekstradicijskih ubistava i sl. Djeca su, također, ubijana i u svojim domovima tokom rušenja izraelskim buldožerima, bez da se prethodno obavijeste porodice, kako bi se evakuirali. Djeca umiru i zbog nemogućnosti dobivanja blagovremene medicinske pomoći, zbog velikog broja izraelskih kontrolnih punktova na okupiranoj teritoriji koji uveliko usporavaju dolazak do bolnice.⁹

DCI/PS navodi neke slučajeve kao ilustraciju načina na koji palestinska djeca bivaju ubijana od strane izraelske armije.

Ihaab Salah Al Nabaheen (17 godina) je s prijateljem Adhamom išao loviti ptice na istoku izbjegličkog kampa Bureij, u centru Pojasa Gaze. Iznenada se zaustavio izraelski vojni džip na udaljenosti od oko 500 m. Vojnici su djeci putem megafona naredili da skinu odjeću i podignu ruke kako bi pokazali da nisu naoružani. Zatim su izašli iz vozila i počeli pucati na dječake. Oba dječaka su tom prilikom ranjena. Hitna pomoć je pozvana, ali kada je vozilo stiglo, onemogućen je pristup ranjenim dječacima. Bolničari su pregovarali s vojnicima da priđu dječacima i pruže im potrebnu pomoć, ali su izgubili dragocjeno vrijeme dok su im konačno to i dopustili. Ihab je podlegao na putu u bolnicu.¹⁰

Slika br.2

7 Ibid.

8 <http://www.dci-pal.org/english/Displaycfm?DocId=284&CategoryId=11>, 27.09.2009.

9 DCI/PS Defence for Children International Palestine Section, *Sustained ...*, str. 22.

10 Ibid., str. 24.

Mnogo je ranjene djece. Tačan broj nije moguće utvrditi, jer se ne registruju sve ranjene osobe. Prema podacima DCI/PS, u toku 2004. godine ranjeno je više od 400 djece.

Međunarodna organizacija *Save the Children* poziva na veću zaštitu palestinske djece. Prema tvrdnjama ove organizacije, gubitak članova porodice, hapšenje i neprestano maltretiranje je najtraumatičnija zaostavština izraelske okupacije od 1967. godine, a traje već više od 40 godina.¹¹

2.2. Pravo na slobodu

Prema podacima DCI/PS, objavljenim u studiji *Palestine child prisoners* (Palestinska djeca zatvorenici)¹², Vojni sud u Izraelu na okupiranoj teritoriji Palestine egzistira 42 godine. Ovaj sud godišnje u prosjeku procesuiru 9.000 Palestinaca, od čega je 700 djece.

Teško naoružani izraelski vojnici djecu najčešće hapse u njihovim domovima i to pred zorom. Od samog momenta hapšenja bivaju izloženi torturi od strane izraelskih vojnika, policajaca i isljednika. Pri hapšenju djecu vežu, stavljaju poveze na oči i sl.,

i odvođe ih vojnim vozilima bez ikakvog nagovještaja zašto ili kuda odvođe djetete. Tokom transfera, djeca su izložena maltretiranju, tako da u isljedničke centre stignu traumatizirani, izmoreni i sami.¹³

Slika br.3

Kako se u gore spomenutoj studiji navodi, tokom ispitivanja djeci, čak i mlađoj od 12 godina, ne dozvoljava se prisustvo advokata niti posjete porodica. Advokata mogu vidjeti tek nakon iznuđenog priznanja. Tokom ispitivanja, djeca su izložena brojnim nedozvoljenim metodama, poput pretjerane upotrebe poveza za oči, lisica, udaranja, onemogućavanja spavanja, kombinacija fizičkih i psihičkih prijetnji upućenih samom djetetu, kao i djetetovoj porodici. Većina djece prizna navodni zločin, a neka su prisiljena potpisati priznanje na hebrejskom jeziku,

11 http://www.savethechildren.org.uk/en/41_174.htm, juni 2008.

12 <http://www.dci-pal.org/english/publ/display.cfm?DocId=1166&CategoryId=8>

13 Ibid.

ku, kojeg čak i ne razumiju. Ova ispitivanja ne prate video zapisi, iako je to obavezno izraelskim zakonom.

Slika br.4

Vojni sudovi Izraela procesuiraju djecu od 12 godina i tretiraju ih kao odrasle od momenta kad navršu 16 godina, što je protivno *Konvenciji o pravima djeteta*, u kojoj stoji da je dijete svaka osoba mlađa od 18 godina, kao i izraelskim zakonima, po kojima se punoljetstvo stiče sa navršenih 18 godina.¹⁴

U navedenoj studiji stoji da je najčešća optužba protiv palestinske djece bacanje kamenja. Po članu 378. vojnog zakona Izraela, najveća kazna za ovaj zločin je 20 godina zatvora. U 91% slučajeva palestinskoj djeci nije dozvoljena kaucija, odnosno sloboda uz plaćanje jamčevine. Usljed strašnog mučenja, 95% djece prizna krivicu, bez obzira da li su počinili zločin za koji ih se tereti ili ne. Nakon osuđujuće presude, palestinska djeca ostaju u zatvorima na teritoriji Izraela, što je u suprotnosti sa Četvrtom ženevskom konvencijom. Djeca uglavnom ne primaju posjete porodice, a ograničeno obrazovanje je omogućeno u dva od ukupno pet zatvora.

Svjedočenja djece koja su preživjela ovakve torture su zastrašujuća. Šesnaestogodišnji dječak Abed S. uhapšen je 10.02.2008. godine i optužen je na tri mjeseca zatvora i novčanu kaznu u iznosu od 125 američkih dolara. „Ispitali su me tri dana. Ruke i noge bile su mi vezane o zid u obliku krsta. U ovakvoj poziciji sam proveo čitav dan. Osjećao sam ekstremnu bol i oticanje ruku. Vojnici su me zatim odveli u samicu, gdje sam proveo 15 dana“, svjedoči dječak Abed S.¹⁵

Ezzat H., desetogodišnji dječak uhapšen je 11.06.2008. godine, bez određene optužbe. Sa osmo-

14 Ibid.

15 Ibid.

godišnjom sestrom i sedmogodišnjim bratom bio je u očevoj radnji kada su izraelski vojnici upali i tražili da preda očev pištolj. Ezzat je ponavljao da njegov otac ne posjeduje pištolj, međutim, oni su ga počeli zlostavljati. „...vojnici me je udario tako jako u stomak da sam pao na prazne kutije. Plakao sam i vrištao jer nisam mogao podnijeti bol i bio sam jako uplašen.“ Ezzata su zatim izveli iz radnje. Dva vojnika su išla iza njega, a jedan od njih je držao uperenu pušku prema njemu. Vodili su ga njegovoj kući i s vremena na vrijeme udarali. Kada su se približili kući, vidio je da je ona opkoljena izraelskim vojnicima i vojnim vozilima. U kući su ga tukli i mučili pred roditeljima, braćom i sestrom, potom samog u sobi. Vojnik ga je čak gađao svojim šljemom, pokušavajući iznuditi priznanje da otac posjeduje pištolj. Na kraju je vojnik repetirao pušku i stavio je svega nekoliko centimetara od njegovog lica. „...bio sam tako uplašen da sam se počeo tresti. On me ismijavao i pitao „trešeš li se“. Rekao mi je da mu kažem gdje je pištolj ili će me ubiti. Odgovorio sam da ne posjedujemo pištolj. Spustio je pušku i izvadio metke....“ Ezzatov otac je htio podnijeti tužbu protiv vojnika, ali je odustao iz straha od osвете.¹⁶

Zaključak

Ovaj rad je tretirao položaj djece Palestine u svjetlu *Konvencije o pravima djeteta*, sa posebnim osvrtom na pravo na život i pravo na slobodu. Iz izloženog možemo zaključiti da djeca na okupiranoj teritoriji Palestine ne ostvaruju svoja prava koja im garantira *Konvencija o pravima djeteta*.

Izrael kao potpisnik ove *Konvencije*, kao i mnogih drugih konvencija, ali i *Opće deklaracije o ljudskim pravima*, ne samo da ne osigurava palestinskoj djeci da ostvare svoja prava, nego ih sistematski i organizirano krši.

Kako se vidi iz gore navedenog, krše se najosnovnija prava - prava preživljavanja, koja, između ostalog, uključuju pravo na život i pravo na zdravstvenu pomoć. Izraelska armija ne samo da ubija palestinsku djecu, nego ranjenoj djeci onemogućava blagovremenu medicinsku pomoć.

Po svjedočenjima djece koja su preživjela izraelske vojne zatvore, i po velikom broju djece zatvorenika izraelskih vojnih zatvora, jasno je da djeca Palestine nemaju osigurana zaštitna prava koja im *Konvencija o pravima djeteta* garantira, a koja uključuju pravo na zaštitu djece izbjeglica, djece u oružanim sukobima, djece u zatvorima itd.

I, na kraju, umjesto neke posebne zaključne misli, ovaj rad ćemo završiti svojevrsnim apelom Ujedinjenim nacijama da zaustave stravičan zločin nad palestinskom djecom, kao i svom djecom širom svijeta.

Literatura

1. Slatina, M., *Međunarodni instrumenti ljudskih prava*, predavanja na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, 2008.
2. <http://www.unicef.hr/upload/dfile/263/131957/FILENAME/Konvencija%20o%20pravima%20djeteta.pdf>, juni 2008
3. <http://www.dci-pal.org/english/publ/display.cfm?DocId=546&CategoryId=8>, DCI/PS Defence for Children International Palestine Section, *Sustained Occupation, Suspended dreams*, 2005, juni 2008.
4. http://www.savethechildren.org.uk/en/41_174.htm, juni 2008.
5. <http://www.dci-pal.org/english/display.cfm?DocId=1166&CategoryId=8>,
6. *Palestinian Child Prisoners: The systematic and institutionalised ill-treatment and torture of Palestinian children by Israeli authorities*, 27.9.2009.
7. <http://www.dci-pal.org/english/display.cfm?DocId=1153&CategoryId=1>
8. *UN Committee Against Torture expresses 'deep concern' at Israel's treatment of detained children*

¹⁶ Ibid.

Summary

THE CHILDREN OF PALESTINE IN THE LIGHT OF THE
CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

Elma Khan

The United Nations have passed numerous resolutions and convention on human rights, the rights of children, etc. This work treats the Convention on the Rights of Children in respect to the children of Palestine. It focuses on only two basic rights – the right to life and freedom of every child. Based on the reports and studies of the international humanitarian organizations, especially „Defence for Children International-Palestine Section“, the inability of the Palestinian children to realize their fundamental rights, such as the right to life and freedom is evident. The Israeli army is systematically killing the Palestinian children, taking them to the military prisons where they are tried according to the Israeli military law. Israel is a member of the United Nations and a signatory nation of all the declarations and conventions discussed in this work, and the number of killed, detained and abused children by the Israeli army is horrific.

KEY WORDS: the children of Palestine, the Convention on the Rights of Children, the right to life, the right to freedom, Israeli army, Israeli military laws, Israeli military court

الموجز

أطفال فلسطين في ضوء اتفاقية حقوق الطفل

ألما خان

أصدرت الأمم المتحدة الكثير من المواثيق والاتفاقيات حول حقوق الإنسان. وحقوق الطفل وغيرها. ويعالج هذا المقال اتفاقية حقوق الطفل وعلاقتها بأطفال فلسطين. ويركز المقال على حقّين أساسيين هما حق كل طفل في الحياة وفي الحرية. وإذا رجعنا إلى تقارير ودراسات المنظمات الإنسانية الدولية. وخاصة "الحركة العالمية للدفاع عن الأطفال فرع فلسطين" فسند أن الأطفال الفلسطينيين لا يمكنهم الحصول على حقوقهم الأساسية. مثل الحق في الحياة والحق في الحرية. إن الجيش الإسرائيلي يقتل الأطفال الفلسطينيين بشكل منهجي ومنظم. ويزج بهم في السجون العسكرية حيث يحاكمون بناء على قوانين إسرائيل العسكرية. إن إسرائيل دولة عضو في الأمم المتحدة. وموقعة على كافة الإعلانات والاتفاقيات التي يعالجها هذا المقال. ورغم ذلك فإن أعداد الأطفال القتلى والمسجونين والمضطهدين من طرف الجيش الإسرائيلي بلغت أرقاماً مخيفاً.

الكلمات الرئيسية: أطفال فلسطين. اتفاقية حقوق الطفل. الحق في الحياة. الحق في الحرية. الجيش الإسرائيلي. قانون إسرائيل العسكري. محكمة إسرائيل العسكرية.